

ЗЕМЕДЕЛИЕ

ИКОНОМИСТ

приложение • април 2020

ЕФЕКТЪТ Covid-19

Блокирани пазари,
конкурентен натиск
и предстоящото
свиване на
потреблението
притискат
производителите

ДФ „Земеделие“
пренасочва европари
по три схеми за компенсации

И ОЩЕ:

Чумата по свинете през
2019 г. бе изпитание и
за фермите, и за пазарите

Възходящ
пазар
на торове

Новият програмен период
2021 - 2027 ще развие
партньорството между
земеделците и банките

ЕФЕКТЪТ Covid-19

Блокирани пазари, конкурентен натиск и предстоящото свиване на потреблението притискат българските производители

от Драгомир Николов

Краткосрочни проблеми и дългосрочни опасения, свързани със задаващата се рецесия, и оттам намалена покупателна способност на населението и затруднения с разплащанията по веригата на производството, съчетани със затягане на кредитирането. Така обобщено изглеждат притесненията на българските земеделски производители в третата седмица от въвеждането на извънредно положение в страната заради пандемията от коронавируса Covid-19. Трудностите, които фермерите вече изпитват, са свързани както с ограничителните мерки с цел по-плавно разпространение на вируса, така и с ефектите от прекъснатите търговски потоци в рамките на целия Европейски съюз. В резултат на второто българските производители са подложени на по-сериозен от обичайния натиск от непосредствените им конкуренти от съседните страни.

Гергьовден без агнешко

Като непосредствен ефект мерките срещу пандемията ще нанесат най-голям удар върху българското овцевъдство, което работи основно за пазара на агнешко по Великден и Гергьовден.

200 000 български агнета ще бъдат доставени в магазинната мрежа, отделно са директните продажби от фермите, които са немалък процент. Но овцевъдният бранш е сериозно притеснен, защото заради строгите мерки за придвижване българинът няма да може да стигне до фермите и да си купи директно агнета, казва Симеон Караколев, председател на Националната овцевъдна и козевъдна асоциация. А и не е ясно колко хора изобщо ще решат да направят този разход на фона на започващите съкращения на работни места. „Поне 30% от предложените агнета на пазара няма да се реализират за празниците“, прогнозира Караколев.

Второто направление на сериозни загуби за сектора е затварянето на ресторантите и хотелите, които по принцип изкупуват сериозна част от продукцията. Третото е блокираният износ за традиционни пазари на български агнета за

УДАР

Българските овцевъдци очакват тежък Великден и Гергьовден, като заради извънредното положение покупките директно от фермата са почти невъзможни

празниците като Италия и Хърватия. За сравнение, традиционно за Италия се изнасят 40 000 – 50 000 агнета, а до този момент са експортирани едва 5000.

За разлика от други бизнеси браншът не може да осигури доставки от фермите онлайн, защото месото е продукт, който трябва да се предлага при определени температури, а фермерите не разполагат с такава техника.

На този фон българските производители недоволстват, че продължава вносът на агнета от съседни страни. „Една голяма търговска верига отново ще внесе от Македония 6000 – 7000 агнета. Това ще рефлектира много неприятно върху целия пазар, защото те, по наша информация, вървят на 20% по-ниски цени от пазарните тук. И това се случва, когато производителите се чудят как да оцелеят, а не да печелят“, твърди Караколев. В момента килограм трупно месо струва 12 – 14 лева, а живо тегло от фермата – около 6 лева килоло.

Фермерите се надяват на помощ от държавата, за да излязат от тази ситуация, като предлагат три варианта. Единият е държавата да компенсира разходите по продължаващото отглеждане на непродадените животни до Великден 2021 г. Другият е с помощта на правителството да се намерят външни пазари до края на тази година и фермерите да получат компенсации само за времето, през което са гледали животните, преди да бъдат продадени. Третият вариант е месото да бъде изкупуено от държавата и реализирано за социални домове, армията, болници и др.

Заради естеството на стоката си птицевъдите – другият голям бранш, който реализира най-много продукция за Великден, не очакват проблеми и нямат съмнения, че всичките произведени яйца ще бъдат изкупени за празника. „Но след Великден нямаме никакви гаранции, още повече че вече се наблюдават затруднения на доставките на кутии за яйца и на соев шрот, с който се хранят бройлерите“, посочи пред „Икономист“ Димитър Белоречков, председател на Съюза на птицевъдите в България. Соевият шрот се доставя от пристанища в Гърция и в

Румъния, които са затворени и в момента браншът използва запаси, внесени преди кризата. Опаковките идват главно от Турция и от страни извън Европа и при тях проблемът са затворените или трудни за преминаване граници.

Карантина във фермата

Най-големите притеснения на фермерите, отглеждащи крави, е какво би се случило, ако в стопанствата им бъдат открити заразени от пандемията работници. „Ако работник бъде поставен под карантина, а той преди това е имал досег до всички работници и собственика, то тогава кой ще остане да гледа животните?“, се пита Рангел Матански, председател на Съюза на говедовъдите в България. И в този сектор притесненията на производителите са, че след първоначалния бум на покупките на храни и презапасяването на българите, и предвид икономическата криза, която се задава, вероятно ще има спад в потреблението. Това от своя страна ще доведе до проблеми със забавени плащания от изкупвачите на мляко. „Такава ситуация ще е тежка за бранша, защото още преди кризата с пандемията цените на млякото намалеха с 10 – 20% в различните части на страната“, казва Матански.

По думите му, въпреки наложените ограничения в придвижването, към момента няма проблеми с транспорта на мляко. Оценката на Матански е, че сформираният щаб към Министерството на земеделието търси обратна връзка от фермерите и работи добре.

Хипотетична надежда

Българските зърнопроизводители хипотетично могат да спечелят от тенден-

СИГНАЛ

Птицевъдите успокояват, че яйца и пилешко за Великден ще има на пазара. Притесненията са за след празника заради все по-трудни доставки на опаковка за чуливата стока

циите на международния пазар, които диктува коронавируса.

Русия вече обяви, че се готви да въведе ограничения в износа си на жито до юни. Таванът за позволения экспорт дотогава ще е не повече от 7 млн. тона. Пазарът реагира мигновено на новината, като на стоковата борса в Париж фючърните предложения за април поскъпнаха с 1,8%. Голяма част от зърнопроизводителите в Русия са притеснени тези ограничения да не се удължат и да не засегнат и новата реколта. Украйна също съобщи, че всекидневно следи износа си и при необходимост ще предприеме подобни действия.

„Хипотетично при такава развръзка и

**30% срив на пазара
на агнета по Великден и
Гергьовден очакват
овцевъдите**

**Затруднени са доставките
на опаковки за яйца и на
соев шрот за бройлерите**

**18 ст. изкупна цена
при 20 ст. себестойност
на салатите**

при добра реколта в България нашите производители могат да спечелят по-добра цена и по-голямо търсене, защото Русия и Украйна са ни основни конкуренти. Предстои да видим, много е рано отсега да гадаем, нека първо произведем реколтата“, коментира пред „Икономист“ Костадин Костадинов, председател на Националната асоциация на зърнопроизводителите. Според него болшинството производители са получили доставките си на семена до края на февруари и сигналите на фермери, че още ги чакат и не могат да засеят пролетниците слънчоглед и царевица, са изолиран проблем.

По думите на Костадинов работата на полето вече е организирана спрямо изискванията на мерките срещу пандемията. Работниците се извозват с автомобили по двама, вместо с бусове, на всички са осигурени маски и дезинфектанти.

Председателят на асоциацията на зърнопроизводителите обаче посочи, че банките започват да редуцират кредитите, които отпускат на бизнеса, а това ще повлияе на разрастването на стопанствата и на бъдещи инвестиции.

Конкурентен натиск

Българските оранжерийни производители също търпят щети от извънредното положение. Заради затрудненото придвижване в Европа българският пазар вече е злят със свежи салати от Турция и Албания и с домати от Гърция в много по-големи от обичайните количества.

„Заради тази ситуация производителите са принудени да продават българските салати по 18 ст. бройката, а себестойността им е 20 ст.“, коментира Велин Георгиев, председател на асоциацията на производителите на оранжерийна продукция. По думите му производителите на домати в Крит ги продават по 5 – 10 цента кило, за да не изхвърлят кашоните в морето. По-големият проблем според него е, че с гръцките домати в България влиза вирус, който убива растенията. „Доматите, които идват, са болни, обаче нашата държава не ги слага под карантина“, възмущава се Георгиев. **И**

Чумата по свинете бе изпитание и за фермите, и за пазарите

Прогнозата за 2020 г. е за по-богата реколта от зеленчуци

от Божидар Иванов*

Африканската чума по свинете през миналата година беляза земеделието в България и в редица държави от Европа, както и глобалния пазар на свинско месо в ЕС. Причината – заболяването засегна стопанствата на Китай, който е най-големият консуматор на свинско, което доведе до рязко увеличение на цените. Към това се добавиха и търговските спорове между САЩ и Китай, заради които Пекин въведе мита за внос на американско свинско месо.

В резултат ЕС се превърна в основен износител и бяха отбелязани едни от най-високите цени на свинското на европейския пазар от 2012 – 2013 г. насам – 1750 евро/тон за 2019 г. в сравнение със средно 1550 евро за периода 2014 – 2018 г. В България статистиката отчита 10% ръст, от 1700 евро/т средна цена на едро за 2014 – 2018 г. до 1870 евро/т през миналата година. Дали трендът ще продължи и през тази година, е много трудно да се прогнозира в момента, в разгара на глобална пандемия и на прага на световна икономическа рецесия, чиито признаци вече са налице.

На този фон изненада е почти запазеният обем на производството на свинско месо у нас на фона на масовото заразяване на индустриалните ферми. През 2019 г. в кланиците е произведено около 78,2 хил. т свинско, или едва с 3% по-малко, отколкото през 2018-а, което е незначително на фона на сериозната опасност, която беше надвиснала над отрасъла (чумата засегна 35 – 40% от индустриалното производство, бел.ред.). Епидемията обаче показва, че са подценени количествата свинско месо, които продължават да идват

от стопанствата тип „задан двор“, голяма част от които не се обхващат от земеделската статистика. През 2018 г., когато е постигнато едно от най-големите производства на свинско месо за последното десетилетие, според официалните отчети в кланиците са заклани 1,19 млн. броя свине, от които е добито 80,5 хил. т месо, а отделно в регистрирани стопанства са заклани 26,7 хил. броя. Според експертни оценки обаче, на база броя на стопанствата и статистиката за вътрешното производство от домакинствата, закланите свине от индивидуални стопанства са поне 6 – 7 пъти повече, а произведеното свинско месо е между 11 и 13 хил. т.

През миналата година се отчита спад във физическото производство при животновъдството. По данни на НСИ то ще е на 94% от равнищата през 2018 г. Това намаление се дължи до голяма степен на затруднената конкурентоспособност на българското животновъдство и на обстановката в свиневъдството. За да се подобри положението, се изискват сериозни капиталовложения, добра пазарна организация, много по-добра селекционна работа и умения по отглеж-

дане на животните, подкрепени особено в началото с добри стимули и подпомагане.

При растениевъдството почти няма промяна в общото производство и във физическо, и в стойностно отношение. 15% ръст се регистрира при производството на пшеницата, която е лидер в сектора. Новата реколта за 2019 г. възлезе на 5,9 млн. т спрямо 5,1 млн. т година по-рано. Очаквано, както в световен мащаб, така и у нас по-високите добиви натискат цените надолу – през декември 2018 г. цената за тон жито е била 355 лева без ДДС, а декември 2019 е 324,16 лева. Понижението е близо 9 на сто.

При останалите подсектори намаление се забелязва при зеленчуците, особено при домати. Тяхната реколта се е понижила с около 12% на годишна база, което най-вече се дължи на спад при производството на открито, а то е между 65 – 70% от цялото производство на домати. Причината бе доста дъждовното лято през 2019 г.

На тази база прогнозите за тази година са за увеличение на производството с 10%, като се очаква то да достигне 148 хил. тона. При краставиците и пипера очакванията са за минимален ръст, от порядъка на 1 – 2 на сто – 56 хил. т пипер (55 хил. т през 2019 г.) и 72 хил. т краставици (71 хил. т през м.г.).

Запазва се и тенденцията за увеличение на плодовите насаждения. През 2016 г. те са били 276 210 дка, докато миналата година са регистрирани 335 000 дка. Най-много са градините с череши – 98 600 дка, следвани от сливите – 83 000 дка, ябълките – 33 000 дка, кайсии – 29 000 дка, праскови и нектарини – 28 200 дка, и т.н.

Прогнозите за увеличение, макар и минимално, в производството на основните зеленчуци се базират на очакванията за по-добри природни условия това лято, на известното увеличение на средните изкупни цени, което се забелязва от 2 – 3 години насам, както и на стабилизирането на производството в резултат на опитите за по-голямо целево подпомагане. При плодните насаждения влияние оказват допълнителните субсидии за производство. **И**

* Доц. д-р Божидар Иванов е директор на Института по аграрна икономика към Селскостопанската академия

Новият програмен период 2021 – 2027 ще развие партньорството между земеделците и банките

Доверието между земеделците и банките е много голямо, отчита **Светослав Пиралков – началник-отдел „Микробизнес“ в Райфайзенбанк.** Това води до стабилно развитие на сектора и откриване на нови възможности. Разговаряме с експерта на Райфайзенбанк за новия програмен период, както и за най-актуалните и използвани от земеделците банкови продукти.

– Ще участва ли Райфайзенбанк като посредник за средствата от новия програмен период 2021 – 2027, който предвижда повече подкрепа за малките и средните ферми?

– Райфайзенбанк е един от лидерите в кредитирането на земеделските стопани в сегмент микробизнес. Ние даваме възможност на земеделците да модернизират и разширяват своите стопанства, както и да се сдобият с оборотни средства за покриване на текущи нужди. Над 250 млн. лв. са средствата по кредити, които сме отпуснали на земеделски стопани в сегмент микробизнес до края на 2019 г. по текущия програмен период. Стремим се да запазим лидерската си позиция и за следващия програмен период, като ще продължим да бъдем надежден партньор на настоящите и бъдещите клиенти от земеделския сектор.

– Ще се отрази ли на българските стопанства зеленият курс на ЕС, включително в земеделието?

– Със сигурност ще се отрази. Ще са необходими сериозни инвестиции в материалната база. Очакваме да се повиши търсенето на банкови продукти. Това важи и за биоизземелците, които през последните години са много активни в търсенето на кредити за покупка на земя и техника. Нека обаче изчакаме повече подробности около зеления курс и дълго-

срочния пост-Брекзит бюджет на ЕС, които в момента се обсъждат на високо ниво.

– В какви случаи най-често земеделците се обръщат за подкрепа?

– В сегмент микробизнес земеделските производители най-често търсят подкрепа от банката за покриване на текущи разходи. Обикновено кандидатстват за оборотен кредит под формата на овърдрафт. Разбира се, има и такива, които искат да разширят и модернизират своите стопанства, като закупят нови земеделски земи и нова техника. За тях в Райфайзенбанк предлагаме специализирани продукти с гъвкави и облекчени условия, изцяло съобразени с бизнес профила на клиентите.

– Кои са най-актуалните банкови продукти за земеделци?

– Овърдрафт срещу субсидии е може би

най-атрактивният продукт, който земеделските стопани могат да ползват. С него бързо се осигуряват оборотни средства, без да е необходимо да се прави ипотека на недвижимо имущество или залог на дълготрайни материални активи. Друго отлично решение е агрокредит с гъвкави условия за покупка на земеделска земя и земеделска техника. Общо 1552 такива кредита за над 89,3 млн. лв. отпуснахме през 2019 г. на клиентите ни земеделски стопани от сегмент микробизнес. Това е с над 5 млн. лв. повече спрямо 2018 г., което говори добре за развитието на сектора и интереса към продуктите на Райфайзенбанк.

– Какъв е максималният размер на отпусканите кредити?

– За микропредприятия с годишен оборот до 2 млн. лв. максималният размер на кредита е до 780 000 лв. При нужда от по-голямо кредитиране клиентите се обслужват от корпоративните отдели в банката, където праговете са доста високи.

– Очакват ли повишаване на лихвите по агрокредитите?

– Текущите лихвени нива по агрокредити са изключително ниски, но към момента няма индикации за повишаване през 2020 г. Скоро предстои да влезе в сила и новият програмен период 2021 – 2027, като планираните средства по стълб 1 „Директни плащания“, които България ще получи, са с 265 млн. евро повече в сравнение с текущия период. Това, заедно с ниските лихви и гъвкави продукти, които предлагаме, са все благоприятни предпоставки за инвестиции и развитие в сектора.

Пренасочваме европари по три схеми за компенсации

Забавени проекти заради пандемията няма да се санкционират или прекратяват, казва **Васил Грудев**, изпълнителен директор на Държавен фонд „Земеделие“

Интервюто взе Драгомир Николов

– Г-н Грудев, ясно ли е как пандемията с коронавируса влияе на Програмата за развитие на селските райони? Ще има ли нови приеми по нея, или всички недоговорени средства ще отидат за компенсиране на щетите около пандемията?

– Абсолютно логичен въпрос на фона на случващото се. Не трябва да забравяме, че част от приемите, които ние още през 2019 г. решихме да реализираме през 2020-а, бяха следствие на настъпила криза, главно в животновъдството, покрай огнищата на различни болести. Визирам извънредните приеми, най-вече по мярка 5 за превенция и биосигурност на фермите, по мярка 6.3 „Стартова помощ за развитието на малките стопанства“ отново с цел инвестиране в биосигурност, и мярка 4.1 за инвестиции във фермите. Те ще стартират през април тази година, така както сме ги обявили.

Що се касае за пандемията, ще разширя въпроса не само за Програмата за развитие на селските райони (ПРСР), но и ще включа Програмата за морско дело и рибарство и Програмата за лозаро-винарския сектор. Заедно с министър Десислава Танева обмисляме по всяка една от тях да има отделен пакет, в който да влязат недоговорените средства и той да е за преодоляване на последствията от Covid-19. Работим с министерството за определяне на такива допустими механизми, чрез които да могат да се използват тези средства, като преди

Васил Грудев е роден на 5 май 1980 г. в Пловдив. Завършва френската гимназия в родния си град. Впоследствие завършва магистратура в университета Franche - Comte в Безансон, Франция. През април 2006 г. започва работа в ДФ „Земеделие“. Между април 2006 и декември 2008 г. е експерт в отдел „Директни плащания на площ“. В периода 2009 – 2011 г. е началник на отдел „Технически инспекторат“, а от 2011 до 2013 г. е заместник изпълнителен директор на ДФ „Земеделие“. През септември 2013 г. става изпълнителен директор на фонда до ноември същата година. В периода 6 август – 7 ноември 2014 г. е министър на земеделието и храните в служебното правителство на Република България. Грудев е заместник-министър на земеделието и храните по време на второто правителство на Бойко Борисов.

това бъдат одобрени от Европейската комисия.

– **За какъв ресурс става дума?**

– В процес на уточняване е, предстои скоро да го обявим.

– **Ясни ли са схемите, чрез които**

ще се изразходват европарите за пандемията?

– Работим в няколко насоки. Първата е за компенсиране на преките щети, дошли като извънредна инвестиция от нашите земеделски стопани

или преработватели. Визирам всички допълнителни разходи, които се направиха за превенция на персонала, за закупуване на предпазни материали, за дезинфекция, за работа на смени, на отделни екипи, тъй че те да бъдат изолирани един от друг. Тази схема я разработваме да функционира по модела на компенсаторно плащане за всяко едно стопанство на база на разходите, които са направени за превенция.

– Т.е. предприемачи и фермери трябва да пазят счетоводни документи, фактури...

– Задължително трябва да се пазят всички счетоводни документи за каквито и да е допълнителни разходи, направени във връзка с тази ситуация.

Втората схема е за осигуряване на допълнително кредитиране за подпомагане за чувствителни сектори – плодове, зеленчуци, животновъдство и биопроизводство. Това кредитиране ще се базира на обвързаната подкрепа (*допълнителните субсидии, които се изплащат на база произведена и продадена продукция при плодове, зеленчуци, мляко и т.н., б.а.*), която чувствителните сектори очакват да получат в рамките на календарната година. Т.е. приемете го като един вид потенциално авансово плащане с определена част от обвързаната подкрепа.

– През търговските банки ли ще се реализира схемата?

– Не, Държавен фонд „Земеделие“ ще издава самия кредит, като ще поема обезпечение за определена част от субсидията за обвързана подкрепа след извършване на бързи проверки

на терен. Лихвата по тези кредити предстои да се уточни.

Третата схема ще дойде на един последващ етап. Тя отново ще е компенсаторна мярка за нашите стопанства и ще се реализира, ако се стигне до ценови срив заради Covid-19. Започваме да наблюдаваме движението на цените на основните суровини и ако в някой сектор, заради кризата, възникнат сериозни смущения на пазара и падане на цените, може да изплащаме подобни компенсации.

– А колко трябва да се срине цената на дадена суровина, за да се приложи този механизъм?

– Европейското законодателство предвижда прагови цени, под които може да бъде направена определена интервенция. Например за зърното е под 100 евро за тон. Нашата идея все пак е схемата да се реализира, ако се наблюдава сериозен срив в цената спрямо минал период, защото при някои суровини тези прагове са доста ниски. Вероятно механизмът ще се стартира при ценови срив, който е повече от 25%, и ако се прилага, ще е най-рано през есента.

– Заради пандемията вероятно много предприемачи ще забавят изпълнението на проектите си, договорени с фонд „Земеделие“, а други няма да ги изпълнят коректно. Ще има ли наказания за тях, защото в договорите няма клауза за извънредно положение?

– Да, в конкретните договори няма клауза за извънредно положение. Но те са правени по смисъла на еврорегламент (1306) от 2013 г., което е посочено още в преамбюла. Нашето катего-

рично становище е, че извънредното положение е парекселанс приравнено към форсмажорно, което се засяга от регламента. Така че не е необходимо да има допълнителни клаузи и ние ще проявим цялата гъвкавост на света, разглеждайки конкретните казуси, свързани с невъзможност за изпълнение на проектите, и за всеки ще решим индивидуално. Хубавото е, че на ниво ЕС се върви в посока забавеното изпълнение на част от усвоените средства по различните програми да не води до загуба на средства за съответната държава през тази година.

– Вероятно ще има и опити да се използва ситуацията...

– Възможно е. Затова няма да кажем, че всичко е форсмажор или че нищо не е форсмажор. Ще разгледаме всеки един отделен казус и когато той е свързан с невъзможност за изпълнение на договора, няма да налагаме санкции – например оборудване, което е трябвало да бъде купено по проект, но не е, защото заводът производител в Западна Европа е временно затворен. Стремим се да запазим икономическата нормалност при сегашната ситуация. Затова подчертавам, че ще спазим всеки един график за изплащане на субсидиите, който сме обявили още в началото на годината.

– Ще бъде ли отменено правилото, че ако не започнат дейностите по един проект до 6 месеца от одобрението му, той се прекратява?

– Не, няма, но ще има гъвкавост. Ще се гледат причините, поради които не е стартирала дейността. Давам контрапример – най-честата причина да не започне един проект е липсата на финансиране, което става най-често с банкови кредити, а ситуацията с пандемията засега не влияе на кредитирането. Но ако проблемът е невъзможност за работа на терен или неизпълнение на определени дейности, тогава няма да прекратяваме договора.

– При извънредно положение

Ще компенсират извънредните инвестиции на фермерите за защита на персонала, предпазни материали, дезинфекция и т.н.

очакванията за скоростта на работата на фонд „Земеделие“ не са оптимистични. Какви мерки се предприемат темпът на работа да се запази?

– Скоростта се забавя, защото дистанционната работа е свързана с множество преустройства на самите системи, но и от друга страна, ние не можем да направим компромис със сигурността на базите данни. При ПРСР такъв проблем няма – там е възможно да се работи изцяло дистанционно. Хората са разделени на екипи от 6 човека, като всеки има един координатор, който работи в сградата на фонда. Координаторите разпращат необходимата документация по имейлите на останалите служители и те работят от къщи.

– Включително проектите за одобряване?

– Да, продължава оценката на проектите. Има забавяне, защото когато човек си е вкъщи и спазва карантина, все пак не е на 100% от капацитета си, но работата продължава.

– Консултанти и ферми пишат до редакцията ни, че не виждат наваксване на големите закъснения по мярка 8.6 „Инвестиции в технологии в лесовъдство“, по мярка 6.4 за проекти в неземеделски дейности в частта услуги и производство, където проектите са подадени през декември 2018 г., и проектите на Местните инициативни групи (МИГ), подадени в началото на 2019 г. Кога ще бъдат одобрени?

– Останаха във фонд „Земеделие“ три забавени мерки и те са изброените от вас. Проектите на МИГ-овете бяха забавени още на етап одобрение на самите стратегии, по които след това се правят проекти. Разделили сме проектите на два вида – публични и частни. При публичните делегираме повече правомощия на самите МИГ-ове и там повече контролираме какво те са приемали и одобрявали, защото рискът за

Обмисляме и механизъм за подкрепа на производителите, ако цените се сринат повече от 25%

„проявяване на лично творчество“ (потенциални злоупотреби - б.а.) при одобрение на проекти от страна на МИГ-овете е по-малък. При частните проверки продължаваме да ги гледаме на 100% и затова отнема повече време.

Що се отнася за мярка 6.4, там не случайно ги оставихме по-назад в приоритизирането, защото това са част от приемите, при които отново имаме прояви на „творчество“ в самите проекти. Например отхвърлихме над 90% от проектите по подмярка за развитие на занаятите, защото те имаха характера на скрити къщи за гости. 20 проекта бяха свързани със СМР за изграждане на къщи, на които обикновено на долния етаж имаме едно помещение за представяне на определен занаят, а на горните два етажа имаме отделни стаи с бани, тоалетни и т.н.

– По-скоро питането е за неземеделски работи, свързани не със занаятите, а с нови производства и услуги?

– Там имаме истински реални проекти. В етап сме на последна оценка и може би в рамките на 15 дни ще започнем да обявяваме окончателното класиране и да сключваме договори с бенефициентите. При горска мярка сме разгледали около 40% от отговорите на писмата ни за допълнителни уточнения. Очаквам класирането на проектите по тази мярка да излезе 2 седмици след класирането на проектите по мярката за неземеделски дейности.

– Споменахте, че тече кампанията за кандидатстване за директните плащания, която принципно е до 15 май. Ще бъде ли удължена заради пандемията?

– Европейската комисия вече излезе със становище, че удължаване ще е възможно. Но трябва да сме наясно, че на този етап ние по-скоро не подкрепяме това поради една проста причина. Създали сме възможности за електронна комуникация. Нека да видим резултатите при пълното натоварване на системата, което ще се случи в края на април – началото на май, защото хората масово в последния момент кандидатстват. Всяко едно удължаване на кампанията води след себе си закъснение на плащанията, а точно това ние искаме да избегнем в настоящата ситуация. В момента се кандидатства за близо 2 млрд. лв., които ще бъдат разпределени по всички схеми и марки на директните плащания през тази година. Финансовият пакет включва средствата от ЕС заедно с националното съфинансиране. **И**

Възходящ пазар на торове – такава е най-краткото описание на търговията с продукти за подхранване на земеделските култури през последните 4 години. Годишният аграрен доклад 2019 на Министерството на земеделието показва, че продажните цени на производителите непрекъснато растат в резултат на увеличаващо се търсене. Според данните през 2016 г. пазарът на цени на производител е възлизал на 386,9 млн. лева, през следващата година е отбелязан 2% ръст, а през 2018-а – цели 14 на сто, достигайки обем 450,5 млн. лв. Окончателните данни за 2019 г. още не са готови, но прогнозите са за продължение на тенденцията и нов ръст от 5 процента.

Увеличава се и портфолиото от торове, които могат да ползват земеделските производители. През 2018 г. са регистрирани

Възходящ пазар

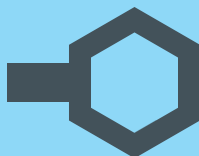
Заради сухата зима посевите страдат от недостиг на азот

96 нови продукта – органични, неорганични, органоминерални, микробиални торове и почвени подобрители, както и биологично активни вещества. Само до август 2019 г. новите продукти са вече 51. За сравнение, през 2017 г. новите торове бяха 88, а година по-рано едва 48. През 2018 г. България са внесени общо 140 572 531 кг и 3 464 104 л торове, показват още данните на земеделското ведомство.

От Националната служба за съвети в земеделието посочиха пред „Икономист“, че поради дългото засушаване тази зима много от посевите, засети през

есента, имат жълто-кафяв оттенък, което показва недостиг на азот. Подходящ продукт за подхранването на растенията при тази ситуация е амониевият нитрат.

Наскоро в свой доклад Европейската торова асоциация отчете, че индустрията в ЕС все повече проявява щадяща грижа към околната среда. До 2025 г. торовете с високи емисии на амоняк, като тези на основата на карбамид, ще се прилагат при специални условия или ще се добавят инхибитори (вещество, което блокира някои от вредните им странични процеси). **И**

НЕОХИМ АД
ПРОИЗВОДСТВО И ТЪРГОВИЯ НА МИНЕРАЛНИ ТОРОВЕ
НЕОРГАНИЧНИ И ОРГАНИЧНИ ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ

www.neochim.bg

тел.: 0391/ 65 205
факс: 0391/ 60 555
e-mail: neochim@neochim.bg

АМОНИЕВ НИТРАТ НЕОФЕРТ®
СМЕСЕНИ ТОРОВЕ НРК

